C/2026/2836

26.5.2026 г.

Известие на Комисията

Ръководство за прилагането на Рамковата директива за водите при издаването на разрешения за нови проекти и съществуващи дейности със специален акцент върху минния сектор

(текст от значение за ЕИП)

(C/2026/2836)

Въведение

В плана за действие RESourceEU ([1]) Комисията пое ангажимент да представи *ръководство, което ще даде възможност за по-просто и по-хармонизирано прилагане в държавите членки на законодателството на ЕС относно екологичните разрешения, включително аспектите, свързани с минния сектор*. Това ръководство има за цел да спомогне за намаляване на неясностите относно процедурите и критериите за оценка, необходими за извършване на екологични оценки съгласно Рамковата директива за водите (РДВ) ([2]).

Тази инициатива има за цел да се подкрепи общата устойчивост на Европа въз основа на солидна и ясна нормативна рамка за политиката в областта на водите, на европейската стратегия за устойчивост на водните ресурси и на нашата цел за намаляване на зависимостта от изкопаемите горива и от вноса на суровини от критично значение, необходими за ускоряване на енергийния преход. Сегашното непоследователно прилагане на РДВ в рамките на държавите членки и помежду им оказва влияние върху устойчивостта на водните ресурси, както и върху разходите и вероятността за получаване на разрешения, които са ключови съображения при вземането на инвестиционни решения, особено в сектора на суровините от критично значение ([3]) съгласно определението в Европейския законодателен акт за суровините от критично значение ([4]).

С цел да се отговори на посочените по-горе предизвикателства, в настоящото ръководство се разглеждат разпоредбите на Рамковата директива за водите (РДВ) и нейните две „дъщерни“ директиви — Директивата за подземните води (ДПВ) ([5]) и Директивата за стандартите за качество на околната среда (ДСКОС) ([6]) — които уреждат издаването на разрешения за нови проекти или дейности, в най-новата им редакция, внесена с Директива (ЕС) 2026/805 ([7]).

Настоящото ръководство се основава на постоянната съдебна практика на Съда на Европейския съюз относно тълкуването на правото на ЕС, съгласно която тълкуването изисква да се вземат предвид не само текстът на дадена разпоредба, но и нейният контекст и целите на правния акт, от който тя е част ([8]).

Настоящото ръководство не заменя, не допълва и не изменя разпоредбите на въпросното законодателство, приложимите правни задължения са определени само в него. То не следва да се разглежда изолирано, а трябва да се тълкува във връзка със съответното законодателство, и не представлява самостоятелен референтен документ. Единствено Съдът на Европейския съюз е компетентен да тълкува меродавно правото на Съюза.

([1]) COM(2025) 945 final, План за действие RESourceEU: Ускоряване на нашата стратегия за суровини от критично значение с цел адаптиране към новата действителност.

([2]) Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите (ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1).

([3]) SWD(2023) 161 final, Доклад за оценка на степента на въздействието, придружаващ документа „Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамка за гарантиране на сигурни и устойчиви доставки на суровини от критично значение и за изменение на регламенти (ЕС) 168/2013, (ЕС) 2018/858, 2018/1724 и (ЕС) 2019/1020“.

([4]) Регламент (ЕС) 2024/1252 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. за създаване на рамка за гарантиране на сигурни и устойчиви доставки на суровини от критично значение и за изменение на регламенти (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1724 и (ЕС) 2019/1020 (ОВ L 1252, 3.5.2024 г.).

([5]) ([5]) Директива 2006/118/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им (ОВ L 372, 27.12.2006 г., стр. 19).

([6]) ([6]) Директива 2008/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 6 декември 2008 г. за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите (ОВ L 348, 24.12.2008 г., стр. 84).

([7]) Директива (ЕС) 2026/805 на Европейския парламент и на Съвета от 30 март 2026 г. за изменение на Директива 2000/60/ЕО за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите, Директива 2006/118/ЕО за опазване на подземните води от замърсяване и влошаване на състоянието им и Директива 2008/105/ЕО за определяне на стандарти за качество на околната среда в областта на политиката за водите (ОВ L, 2026/805, 20.4.2026 г., стр. 1—84). Когато съществуващите разпоредби са променени с последните изменения, се разглеждат само новите разпоредби, въпреки че държавите членки имат срок да ги транспонират до декември 2027 г.

([8]) KRONE-Verlag, C-65/20, EU:C:2021:471, т. 25.

Целта на настоящото ръководство е да се намалят неяснотите относно съществените елементи и процедури, необходими за извършване на екологичната оценка, произтичаща от РДВ. В него се разглеждат и съществуващите разпоредби, които позволяват на държавите членки да определят по-ниски екологични цели, когато няма осъществими мерки за достигане на добро състояние на водите (т.е. когато не съществуват мерки за подобряване на положението) или когато доброто състояние може да бъде достигнато само с извършване на непропорционални разходи. Това е особено важно по отношение на подновяването на разрешенията за съществуващи инсталации или дейности. Освен това с последните промени в РДВ в Директивата за стандартите за качество на околната среда (ДСКОС) и в Директивата за подземните води (ДПВ) се въвеждат допълнителни възможности за изключения, по отношение на които е целесъобразно да се предоставят допълнителни насоки с оглед осигуряване на хармонизираното им прилагане във всички държави членки.

Комисията ще си сътрудничи с държавите членки, по-специално в рамките на общата стратегия за прилагане (ОСП) на РДВ, например при преразглеждането на вече договорените ръководства относно ОСП ([9]), както и в рамките на структурираните диалози за водите, с цел да се насърчи по-ефективното и съпоставимо прилагане на оценките, свързани с РДВ, в контекста на издаването на разрешения за проекти за суровини от критично значение.

Същите тълкувания на Комисията могат да се прилагат *mutatis mutandis* и към други проекти или дейности, включително такива, свързани със стратегически сектори, насърчавани в контекста на Директивата за възобновяемата енергия III ([10]), Акта за интегралните схеми ([11]) или Законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии ([12]).

С ръководството се допълват текущите усилия на Комисията за ускоряване на процедурите по издаване на разрешения, включително неотдавнашното предложение за регламент относно ускоряването на екологичните оценки ([13]), в което се предлагат опростени и ускорени процедури, включително единни звена за контакт, цифровизация и по-бързи процедури, както и разпоредби за стратегическите сектори относно надделяващия обществен интерес, мълчаливото съгласие и уреждането на спорове.

Въпреки че РДВ съдържа четири различни определения за „състояние“ — а именно *екологично* състояние и *химично* състояние за повърхностните води, както и *количествено* и *химично* състояние за подземните води — в ръководството вниманието е съсредоточено върху химичното състояние както на повърхностните, така и на подземните води, тъй като най-много затруднения възникват именно във връзка с проекти, които биха могли да повлияят на химичното състояние.

Ръководството е структурирано около осем въпроса, които се основават на трудностите, докладвани от заинтересованите страни в контекста на заявленията за нови разрешения или за подновяване на съществуващи разрешения. Целта е да се предложат решения, основани на тълкуването на различни разпоредби, съдържащи се в РДВ, ДПВ и ДСКОС. По-конкретно в ръководството се обясняват съществуващите възможности за гъвкавост, с които разполагат държавите членки при оценката на химичното състояние и потенциалното му влошаване, като се подчертава, че целите на РДВ трябва да бъдат постигнати на равнището на водния обект като цяло. В тази връзка се подчертава, че в ДСКОС се признава, че за някои минни или промишлени дейности може да се окаже невъзможно да се намали концентрацията на един или повече замърсители в отпадъчните води под стандарта за качество на околната среда (СКОС), установен в законодателството, което води до превишаване на настоящите концентрации на замърсяване в близост до мястото на заустване. Поради това в ДСКОС се съдържа определение на „зони на смесване“, в рамките на които се допуска надвишаване на СКОС за даден замърсител от съответния източник на заустване, при условие че СКОС се спазва на равнището на водния обект като цяло. В ръководството се подчертава също така колко е важно при определянето на стандартите за качество или при оценката на съответствието да се отчитат естествените фонови концентрации и бионаличността, за да се избегне установяването на неоправдано строги стандарти за качество и да се гарантира, че съответствието се оценява правилно.

Освен това в ръководството се разясняват изискванията, свързани с издаването на разрешения съгласно РДВ, съществуващите възможности за гъвкавост съгласно член 4, параграф 7, както и нововъведените параграфи 7а и 7б в член 4, които държавите членки могат да използват за одобряване на проекти, които биха могли да доведат до влошаване на състоянието на даден воден обект. В документа се обяснява как тези възможности за гъвкавост могат да бъдат приложени с цел улесняване на проектите в областта на минното дело и металообработването, включително по отношение на косвеното влошаване на химичното състояние, като същевременно се подчертава, че не може да се тълкува, че РДВ допуска влошаване на химичното състояние на водния обект в резултат на преки зауствания на замърсители.

([9]) РДВ — Библиотека.

([10]) Директива (ЕС) 2023/2413 на Европейския парламент и на Съвета от 18 октомври 2023 г. за изменение на Директива (ЕС) 2018/2001, Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива 98/70/ЕО по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници и за отмяна на Директива (ЕС) 2015/652 на Съвета (ОВ L, 2023/2413, 31.10.2023 г.).

([11]) Регламент (ЕС) 2023/1781 на Европейския парламент и на Съвета от 13 септември 2023 г. за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема в областта на полупроводниците и за изменение на Регламент (ЕС) 2021/694 (ОВ L 229, 18.9.2023 г., стр. 1—53).

([12]) Регламент (ЕС) 2024/1735 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за създаване на рамка от мерки за укрепване на европейската екосистема за производство в областта на технологиите за нулеви нетни емисии и за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1724 (ОВ L, 2024/1735, 28.6.2024 г.).

([13]) Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно ускоряването на екологичните оценки (COM(2025) 984 final).

Накрая, в ръководството се пояснява, че за съществуващите дейности, включително минните дейности, при преразглеждането на разрешителните или разрешенията могат да се прилагат и други изключения. Това означава, че при определени условия след 2027 г. могат да бъдат установени удължавания на сроковете (ако това е оправдано от естествените условия) и по-ниски екологични цели след 2027 г. в съответствие с член 4, параграфи 4 и 5.

По-долу са изложени осемте въпроса, около които е структурирано ръководството:

1. Как се извършва оценката на химичното състояние за недопускане на влошаване?

2. Как държавите членки определят специфичните замърсители на речните басейни за повърхностните води и замърсителите от национално значение за подземните води?

3. Как могат да се отчитат естествените фонови концентрации и бионаличността при определянето на стандартите за качество на околната среда (СКОС) или при оценката на съответствието?

4. Как определянето на зоните на смесване може да улесни издаването на разрешения, без да се застраши постигането на общата цел на директивата?

5. Какви са изискванията на Рамковата директива за водите по отношение на издаването на разрешения?

6. Какви възможности за гъвкавост са предвидени в директивата, които да способстват за нови дейности в областта на устойчивото икономическо развитие?

7. Какви са новите, наскоро въведени изключения и как те могат да помогнат на секторите на минното дело и металообработването?

8. Какви други възможности за гъвкавост са предвидени в Рамковата директива за водите, за да се осигури възможност за подновяване/удължаване на разрешенията за съществуващи дейности и инсталации?

1. **Как се извършва оценката на химичното състояние за недопускане на влошаване?**

Правни разпоредби и относима съдебна практика на Съда на ЕС:

член 2, точки 10 и 12; член 2, точки 24 и 25; член 4, параграф 1, буква а), подточка i), член 4, параграф 1, буква б), подточка i); член 8, параграфи 1 и 2, и приложения II и V към Рамковата директива за водите 2000/60/ЕО (РДВ); член 3, параграф 1 от Директива 2006/118/ЕО за подземните води (ДПВ) с внесените наскоро изменения в член 3, параграф 1, буква в) и в член 3, нови параграфи 1а и 1б, както и в свързаните с тях приложения; член 3, параграф 1а от Директива 2008/105/ЕО за стандартите за качество на околната среда (ДСКОС) с внесените наскоро изменения в член 3, параграф 1а, подточки iii) и iv) и в последния абзац на член 3, параграф 1а и в свързаните с тях приложения, както и новото определение в член 2, точка 43 от РДВ за *влошаване на състоянието на воден обект*.

Относима съдебна практика на Съда на ЕС: решения от 1 юли 2015 г. по дело *Weser*, C-461/13 и от 28 май 2020 г. по дело *Land Nordrhein-Westfalen*, C-535/18.

Тълкуване на Комисията:

Оценката на химичното състояние на повърхностните води във връзка с екологичните цели, посочени в член 4 от РДВ, се основава на съответствието с валидните за целия ЕС стандарти за качество на околната среда (СКОС), установени за веществата, които са определени на равнището на ЕС, а от 21 декември 2027 г. ([14]) — и с националните стандарти, установени за веществата, които държавите членки са определили като замърсители от национално значение, т.нар. специфични замърсители на речните басейни (СЗРБ). **Оценката на химичното състояние на подземните води** се основава на съответствието с валидните за целия ЕС стандарти за качество, както и с праговите стойности, установени от държавите членки за замърсителите от национално значение. Важно е да се отбележи, че съгласно РДВ тези стандарти за качество се прилагат на равнището на водния обект и че даден СКОС не може да се прилага автоматично като норма за допустима емисия на равнището на отделните инсталации или дейности.

([14]) Директива (ЕС) 2026/805. Когато съществуващите разпоредби са променени с последните изменения, се разглеждат новите разпоредби, въпреки че държавите членки имат срок да ги транспонират до декември 2027 г.

Когато се прави позоваване на хармонизираните стандарти на ЕС за качество и на сроковете за привеждане както на повърхностните, така и на подземните води ([15]) **в съответствие, що се отнася до замърсителите с общоевропейско значение**, следва да се има предвид фактът, че по отношение на замърсителите с общоевропейско значение, въведени след първоначалното приемане на ДСКОС и ДПВ, могат да се прилагат по-дълги срокове за привеждане в съответствие и временни изключения. Обобщение на тези срокове може да бъде намерено в приложение I към настоящото ръководство.

За да оценят състоянието на даден воден обект, държавите членки се основават на резултатите от мониторинга. За да оценят евентуалното влошаване на състоянието в резултат на даден проект, държавите членки се основават на моделиране или на експертна преценка за очакваното състояние след реализацията на проекта. Рамковата директива за водите предоставя на държавите членки сравнително широка свобода на действие по отношение на **мониторинга на повърхностните и подземните води** — например по отношение на евентуалното групиране на водните обекти, броя и местоположението на пунктовете за мониторинг, елементите на качеството, които трябва да се наблюдават, и препоръчителната честота на мониторинга. Това дава възможност за адаптиране към местните обстоятелства.

Оценката на съответствието с изискванията за добро химично състояние се извършва на равнището на целия воден обект, като се вземат предвид резултатите от представителните пунктове за мониторинг, разположени в него и подбрани така, че да отразяват мащаба и въздействието на натиска като цяло ([16]).

Съгласно РДВ държавите членки трябва да установят обозначението на водните обекти въз основа на характеристиките на всеки район на речен басейн. Това се извършва в съответствие с определенията, посочени в член 2 от РДВ ([17]), както и с общите правила, изложени в приложение II към РДВ. Основната цел на идентифицирането на „водните обекти“ е да се даде възможност за точното описание на състоянието им и за съпоставянето му с екологичните цели. В РДВ се допускат две системи за обозначаване на повърхностните водни обекти (системи А и Б), като едната се основава главно на размера, а другата — на по-гъвкави критерии с равностоен ефект ([18]). По отношение на подземните води, предвид техните характеристики, РДВ предоставя по-голяма гъвкавост при обозначаването им. Съществува допълнително ръководство относно идентифицирането на водните обекти ([19]). Следва да се отбележи, че размерът на водния обект, който се определя от държавите членки в съответствие с посочените по-горе правила, може да окаже влияние върху тази оценка.

Целите на РДВ, включително принципът за предотвратяване на влошаването на състоянието, посочен в член 4, параграф 1, се прилагат за водните обекти, а не за отделните инсталации. Въпреки това съдебната практика ясно показва, че задължението на държавите членки да гарантират, че състоянието на водните обекти няма да се влоши, обхваща и отделни проекти, които могат да бъдат одобрени, когато това се изисква съгласно системата за изключенията, предвидена в член 4 ([20]). Едновременно с това в РДВ се предвижда интегриран подход към контрола на замърсяването. При оценката на въздействието на нови проекти или дейности върху химичното състояние на даден воден обект държавите членки следва да вземат предвид **всички съществуващи източници на замърсяване**, засягащи същите водни обекти, както и възможностите за намаляване на замърсяването от тези източници.

Това означава, че държавите членки могат да улеснят издаването на разрешение за нов проект, което би довело до нови запушвания, като намалят допустимите запушвания на съществуващите инсталации например чрез изискване за използване на най-добрите технологии за намаляване на замърсяването. Това е възможно само ако компетентните органи имат ясна представа за всички дейности, оказващи въздействие върху водния обект, както и за възможността да преразгледат и актуализират съответните разрешения, така че да се намали количеството на замърсителите от тях и да се позволи въвеждането на нова дейност, която да запуши същите замърсители във същия воден обект, без това да доведе до влошаване на химичното състояние. За това ще е необходимо добро сътрудничество и координация между различните органи, които отговарят за контрола на качеството на водите, и органите, които издават разрешения. Такава координация се изисква съгласно член 5 от Директивата относно емисиите от промишлеността (ДЕП) ([21]) и е отразена в член 10 от РДВ. Важно е да се отбележи, че в повечето случаи благодарение на непрекъснатия технологичен напредък, подкрепен също така от

([15]) Следва да се отбележи, че в ДСКОС и ДПВ се използват различни термини за съответните стандарти за качество, а именно „стандарти за качество на околната среда“ за повърхностните води и „стандарти за качество“ за подземните води.

([16]) Това произтича от определението за „добро химично състояние“ в член 2, точки 24 и 25 от РДВ, както и от разпоредбите за мониторинг, определени в приложение V, раздели 1.3 и 2.4 от РДВ. Ръководствата относно ОСП № 7 — „Мониторинг съгласно Рамковата директива за водите“, № 15 — „Мониторинг на подземните води“, № 19 — „Мониторинг на химикалите в повърхностните води“ и № 40 — „Честота на мониторинга на химикалите в повърхностните води“, достъпни на circabc, предлагат цялостен методологически подход към мониторинга при прилагането на Рамковата директива за водите.

([17]) Повърхностните и подземните водни обекти са определени съответно в член 2, точка 10 от РДВ („повърхностен воден обект“ означава отделен и значителен елемент от повърхностни води, като езеро, язовир, поток, река или канал, част от поток, река или канал, преходни води или разширение на крайбрежни води“) и в член 2, точка 12 („подземен воден обект“ означава отделно ниво на подземните води във водоносния хоризонт или хоризонти“).

([18]) ([18]) Приложение II, раздел 1.2 от РДВ.

([19]) Ръководство относно ОСП № 2 — „Идентифициране на водни обекти“ — достъпно на: circabc, което съдържа конкретни практически предложения за идентифициране на водни обекти съгласно Рамковата директива за водите.

([20]) C-461/13, т. 48.

([21]) Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността и от отглеждането на селскостопански животни (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334 17.12.2010 г., стр. 17).

новосъздадения Център за иновации за промишлена трансформация и емисии от промишлеността (INCITE) ([22]) и от иновативните продукти, пуснати на пазара и от участници, установени в ЕС, на пазара се предлагат все повече нови технологии за намаляване на замърсяването, които могат да се приложат за модернизиране на съществуващите инсталации. От своя страна, намаляването на емисиите от такива инсталации може да допринесе за постигането на целите на РДВ, като същевременно ще създаде допълнителна възможност за евентуално добавяне на зауствания от нови дейности, без това да доведе до общо влошаване на състоянието.

Примери:

— Нова дейност в областта на минното дело или металообработването трябва да получи екологично разрешение, с което да се позволи заустването на отпадъчни води, съдържащи перфлуороалкилирани и полифлуороалкилирани съединения (PFAS), в близката река. Реката обаче вече е засегната от други промишлени дейности, при които се заустват определени количества PFAS, които вече са причина за лошото състояние на реката. За да се избегне влошаване на състоянието в резултат на новата дейност, компетентният орган може да вземе решение да преразгледа разрешенията за съществуващите дейности. Тези разрешения може да са били издадени много отдавна, когато все още не са съществували подходящи технологии за намаляване на замърсяването, които да ограничат заустванията на PFAS, а междувременно е възможно да са се появили нови технологии за намаляване на замърсяването, които биха могли да бъдат включени в съответните разрешения. Намаляването на емисиите на PFAS от съществуващите дейности би могло да даде възможност за осъществяването на новата дейност, без това да води до влошаване на състоянието на водния обект или без да се застраши бъдещото спазване на СКОС за PFAS.

— За да разреши на нова инсталация да заустva кобалт в даден воден обект, компетентният орган може да внесе изменения в разрешенията на други инсталации, заустващи кобалт в същия воден обект, като им наложи изискване да подобрят пречистването на отпадъчните си води, така че общите зауствания, включително тези от новата инсталация, да не доведат до влошаване на химичното състояние.

— По отношение на първоначалния СКОС за никела (установен през 2008 г.) съществува възможност за отлагане на спазването му чрез удължаване на сроковете до края на 2027 г. Актуализираните (и по-строги) СКОС за никела, въведени в ДСКОС с последното преразглеждане от 2026 г., трябва да бъдат спазени до 22 декември 2033 г., като е възможно удължаване на срока до 22 декември 2039 г. (или след тази дата, ако това е оправдано от „естествените условия“).

2. **Как държавите членки определят специфичните замърсители на речните басейни (СЗРБ) за повърхностните води и замърсителите от национално значение за подземните води?**

Правни разпоредби:

член 2, точка 30б от наскоро изменената РДВ, член 3, параграф 1б и приложение II към наскоро изменената ДПВ, както и новото приложение II към наскоро изменената ДСКОС.

Тълкуване на Комисията:

По отношение на *повърхностните води* от новото определение на СЗРБ ([23]) следва, че при вземането на решение дали даден замърсител следва да бъде определен като СЗРБ и дали за него следва да бъде установен (национален) СКОС, трябва да се вземат предвид три елемента. Първо, пространственият елемент, т.е. установява се, че замърсителят се заустva в значителни количества на равнището на речен басейн или подбасейн — а не непременно на равнището на отделен воден обект. Второ, елементът „количество“, т.е. замърсителят следва да се заустva в „значителни количества“. Трето, елементът „действителен риск“, т.е. такива зауствания трябва да водят до „значителен риск“ за или чрез водната околна среда на територията на държавата членка. Това означава, че въз основа на оценката на натиска и въздействията, извършена в съответствие с приложение II към РДВ, държавите членки не са длъжни да определят даден замърсител като СЗРБ, ако този замърсител се заустva в речния басейн само в незначителни количества, които не представляват риск, дори заустването да е в резултат на нова дейност.

Също така по отношение на *подземните води* държавите членки трябва да определят на равнището на речните басейни кои водни обекти трябва да бъдат наблюдавани по отношение на допълнителните национални параметри за замърсяване, които са показателни за въздействието на местните натоварвания и поради които съществува риск от неспазване на доброто химично състояние, и съответно да установят максимално допустимите прагови стойности за такива *замърсители от национално значение*.

([22]) Вж. следното: Център за иновации за промишлена трансформация и емисии от промишлеността | INCITE.

([23]) Вж. новото определение на специфичен замърсител на речните басейни (СЗРБ) в член 2, точка 30б от РДВ. За да се подпомогне прилагането чрез примери и най-добри практики, е налице необвързващо техническо ръководство относно определянето на СКОС в РДВ — Библиотека.

Както за специфичните замърсители на речните басейни (повърхностни води), така и за замърсителите от национално значение (подземни води) се прилагат различни срокове за привеждане в съответствие в зависимост от момента, в който са били установени съответните замърсители. Поради това държавите членки разполагат с известна свобода на преценка при определянето на подходящи срокове за привеждане в съответствие (вж. примера).

Примери:

— Държавите членки не са задължени да определят кобалта като СЗРБ, ако този замърсител се зауства в целия речен басейн само в незначителни количества, които не представляват риск, дори при заустване в резултат на нова дейност.

Ако през 2022 г. дадена държава членка е определила арсена като замърсител от национално значение за подземните си води и е установила съответна прагова стойност, тази прагова стойност трябва да бъде спазена едва през 2033 г., т.е. до края на периода на прилагане на плана за управление на речните басейн (ПУРБ) ([24]), който следва периода, през който е била определена националната прагова стойност. Освен това държавите членки имат възможност да приложат временно изключение, в случай че праговата стойност не може да бъде спазена към датата за привеждане в съответствие през 2033 г., и могат да отложат привеждането в съответствие с още един период на ПУРБ, т.е. до 2039 г. (вж. член 3, нов параграф 16 от ДПВ). Тези срокове за привеждане в съответствие и евентуалните изключения, свързани с тях, дават на компетентните органи и операторите в държавите членки достатъчно време да набележат и да приложат подходящи мерки, за да се гарантира в крайна сметка спазването на праговите стойности, определени през настоящия (и бъдещия) цикъл(и).

3. **Как могат да се отчитат естествените фонови концентрации и бионаличността при определянето на стандартите за качество на околната среда (СКОС) или при оценката на съответствието?**

Правни разпоредби:

приложение 1, част А, бележка под линия 12, и приложение I, част Б, точка 3 от ДСКОС; член 2, точка 5 и приложение II, части А и В от РДВ.

Тълкуване на Комисията:

При **естествено намиращите се вещества** ([25]) като металите следва да се вземат предвид естествените фонови концентрации и бионаличността ([26]), за да се избегне установяването на неоправдано строги стандарти за качество или за да се оцени правилно съответствието. Законодателството дава възможност на държавите членки да правят това както по отношение на повърхностните, така и по отношение на подземните води.

При **повърхностните води бионаличността се взема предвид** при определянето на СКОС на равнището на ЕС. Държавите членки се насърчават да постъпват по същия начин при определянето на националните СКОС, когато това е уместно ([27]). При оценката на съответствието със СКОС въз основа на наблюдаваните концентрации следва да се отчитат **естествените фонови нива**. Естествените фонови концентрации може да бъдат извадени от измерените концентрации преди сравняването им със СКОС за повърхностните води.

При определянето на праговите стойности за **подземните води се вземат предвид естествените фонови нива**.

Поради това при **нови проекти** държавите членки следва да **определят естествените фонови концентрации** на засегнатите водни обекти преди началото на проекта, тъй като те неизбежно са различни в зависимост от мястото. Това следва да бъде взето надлежно предвид в рамките на всяка процедура за издаване на разрешение или разрешително.

([24]) ПУРБ означава „план(ове) за управление на речни басейни“, които държавите членки трябва да изготвят на всеки шест години, като в тях се определят програми от мерки за постигане на целите на РДВ.

([25]) Естествено намиращите се вещества като металите може да бъдат открити и при липсата на какъвто и да е източник на замърсяване. В резултат на това естествено присъствие много водни организми вероятно са се адаптирали към повишените концентрации на тези вещества и затова въздействието им върху водните организми може да е по-слабо.

([26]) Бионаличността, а оттам и токсичността, могат да бъдат значително повлияни от химичния състав на водата (например твърдост, pH, разтворен органичен въглерод и други показатели за качеството на водите, които оказват влияние върху бионаличността).

([27]) За да се подпомогне прилагането чрез примери и най-добри практики, е изготвено необвързващо техническо ръководство за отчитане на бионаличността на металите и естествените фонови концентрации при оценката на съответствието (Ръководство относно ОСП № 38 — Техническо ръководство за СКОС за металите — достъпно в circabc).

Примери:

— Що се отнася до повърхностните води, ако в подпочвените пластове има никел, местните водни обекти може да се характеризират със сравнително високи естествени фонови нива на този метал. Добивът на никел в този район може да доведе до заустване на минни отпадъчни води, съдържащи никел, в повърхностните водни обекти. Държавите членки могат да вземат предвид съществуващите естествени фонови нива в тези водни обекти при оценката на съответствието със СКОС (ЕС) за никела. Това означава, че държавите членки могат да „приспадат“ естественото фоново ниво, преди да направят заключение дали концентрациите отговарят на приложимия стандарт за качество.

— По отношение на подземните води, при които естествените фонови нива на никела в подземния воден обект, засегнат от добива на никел, са високи, те следва да се вземат предвид при определянето на праговата стойност за установяване на доброто химично състояние на подземните води.

4. **Как използването на зони на смесване може да улесни издаването на разрешения, без да се застраши постигането на общата цел на директивата?**

Правни разпоредби:

член 2, точка 10, и член 10 от РДВ, както и член 4 от ДСКОС.

Тълкуване на Комисията:

Най-простият и най-рентабилен начин за премахване на замърсяването на водите е при източника, когато това е възможно. Режимите за контрол на заустването на отпадъчни води обикновено са разработени така, че да се гарантира, че концентрациите на замърсяващи вещества във водоприемника не надвишават приложимите стандарти за качество. Все пак се допуска възможността за разреждане в близост до мястото на заустване. Това е така, защото при някои промишлени дейности може да се окаже невъзможно да се намали концентрацията на един или повече замърсители в отпадъчните води под нивото на СКОС, което да доведе до превишаване на текущите нива на замърсяване в близост до мястото на заустване.

Законодателството, по-специално член 4 от ДСОС, разрешава на държавите членки да определят пропорционални „зони на смесване“ в непосредствена близост до местата на заустване, в рамките на които се допуска превишаване на СКОС за даден замърсител от съответното място на заустване, при условие че общите резултати от другите пунктове за мониторинг във водния обект (извън зоната на смесване) потвърждават, че това не засяга съответствието на останалата част от повърхностния воден обект и че са изпълнени редица свързани с него критерии. Следователно зоните на смесване са мощен инструмент за справяне с новите източници на замърсяване. Както е обяснено в съответното ръководство на Комисията ([28]), предварително условие за прилагането на зони на смесване е да се гарантира, че са предприети всички осъществими и не непропорционално скъпи мерки за смекчаване на въздействието, за да се избегне влошаването на химичното състояние. Това би означавало, като минимум, че операторите спазват най-добрите налични техники, приложими съгласно ДЕП, и, когато е възможно, прилагат дори по-строги мерки за контрол на емисиите, за да изпълнят СКОС. В държавите членки отдавна се прилагат принципът за тясната връзка между заустванията от инсталации съгласно ДЕП и (не)съответствието със СКОС, както и начини за решаване на този въпрос в рамките на процедурата за издаване на разрешения в редица сектори. Трябва да се обърне дължимото внимание на възможните последици за защитените или чувствителните зони (например вододайните зони).

Въпреки че законодателството предвижда това изрично само за приоритетни вещества, за които на равнището на ЕС е установен стандарт за качество, държавите членки следва да прилагат същия принцип и свързаните с него критерии по аналогия към точковите източници на заустванията на СЗРБ. Не всички държави членки се възползват от тази гъвкавост, т.е. от възможността да създават зони на смесване, тъй като това е само една възможност („може“), предвидена в директивата. Това може да затрудни издаването на разрешения за нови дейности, по-специално ако в близост до планираната инсталация има пункт за мониторинг, в който неминуемо ще бъдат установени превишения в резултат на новите заустванията.

Пример:

— Когато в резултат на нова минна дейност заустването на отпадъчни води от минна дейност в близък повърхностен воден обект би могло да доведе до превишаване на СКОС за един или повече замърсители в близост до мястото на заустване, компетентният орган се насърчава да определи създаването на зона на смесване, в която превишенията на СКОС за тези вещества не се вземат предвид при оценката на състоянието или за която не се извършва мониторинг, при условие че се гарантира, че състоянието на водния обект като цяло не се влошава.

([28]) С цел да подпомогне прилагането Комисията публикува технически насоки, озаглавени „Определяне на зони на смесване съгласно член 4, параграф 4 от Директива 2008/105/ЕО“ (C(2010) 9369).

5. **Какви са изискванията на Рамковата директива за водите по отношение на издаването на разрешения?**

Правни разпоредби и относима съдебна практика на Съда на ЕС:

член 4, параграфи 1 и 7 от РДВ.

Относима съдебна практика на Съда на ЕС: решения от 1 юли 2015 г. по дело *Weser*, C-461/13 и от 28 май 2020 г. по дело *Land Nordrhein-Westfalen*, C-535/18.

Тълкуване на Комисията:

Съдът на Европейския съюз тълкува член 4, параграф 1, буква а), подточки i)—iii) от РДВ в смисъл, че държавите членки са длъжни, освен ако бъде предоставено изключение, да откажат разрешение за проект, когато той може да доведе до влошаване на състоянието на повърхностни водни обекти или когато той застрашава достигането на добро състояние/добър потенциал на повърхностните води до срока, определен в директивата. Рамковата директива за водите не съдържа нито подробни процедурни правила за одобряването на нови проекти (като процедури за издаване на разрешения, разрешителни и др.), нито подробности относно оценката, например изисквания за предоставяне на информация. С цел опростяване оценките, свързани с РДВ, биха могли да бъдат обединени и да се извършват като част от оценката на въздействието върху околната среда в случаите, когато проектите подлежат на екологична оценка съгласно няколко законодателни акта на ЕС, включително Директивата за ОВОС ([29]) и Директивата за местообитанията ([30]) ([31]).

Съгласно установената съдебна практика ([32]) за много проекти, при които може да се изключи влошаване на състоянието, е достатъчно да се извърши скрининг или „проверка за приложимост“ съгласно член 4, параграф 7 от РДВ. „Скринингът“ гарантира, че очакваният ефект от планирания проект (включително мерките за смекчаване на въздействието) върху евентуално засегнатите водни обекти се определя с достатъчна степен на сигурност (като се взема предвид принципът на предпазливостта).

Следователно, преди да издаде разрешение, компетентният орган на държавата членка трябва да установи с достатъчна сигурност, че даден проект няма да доведе до влошаване на състоянието или да попречи на достигането на добро състояние/добър потенциал. Това решение следва да бъде взето въз основа на добре документирани доказателства преди началото на проекта. В много случаи скринингът би позволил да се направи общо пресяване и да се „отсеят“ проекти, които очевидно няма да повлияят на състоянието/потенциала на водния обект.

Тъй като проектът ще бъде подложен на скрининг само на етапа на планиране, вероятно скринингът ще се извърши въз основа на експертна преценка, която се основава на въздействията на подобни проекти в миналото, и/или чрез моделиране на възможните въздействия. Само проектите, при които се очаква влошаване на състоянието, ще трябва да бъдат подложени на задълбочена оценка, за да се провери дали отговарят на критериите, посочени в член 4, параграф 7 от РДВ, преди да бъде взето решение дали да се издаде разрешение за проекта.

Пример:

— Ако компетентният орган може да заключи, включително въз основа на информация, събрана от оператора, че не се очаква планираният проект (например поради прилагането на мерки за смекчаване на въздействието, които следва да бъдат неразделна част от него) да доведе до влошаване на състоянието, нито да попречи на достигането на добро състояние/добър потенциал, тогава не е необходимо компетентният орган да се позовава на член 4, параграф 7 от РДВ и да доказва, че условията, предвидени в член 4, параграф 7 от РДВ, са изпълнени и проектът може да бъде одобрен.

6. **Как директивата способства за нови дейности в областта на устойчивото икономическо развитие?**

Правни разпоредби и относима съдебна практика на Съда на ЕС:

член 4, параграф 7 от РДВ; приложение V, раздел 1.4.3 от РДВ.

Относима съдебна практика на Съда на ЕС: решения от 1 юли 2015 г. по дело *Weser*, C-461/13 и от 28 май 2020 г. по дело *Land Nordrhein-Westfalen*, C-535/18.

([29]) Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 26, 28.1.2012 г., стр. 1—21).

([30]) Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7—50).

([31]) За да се подпомогне прилагането чрез примери и най-добри практики, тук можете да намерите необвързващ документ с технически насоки за прилагането на член 4, параграф 7 от РДВ.

([32]) Съдът се позовава на (предварителната) оценка като предварителна стъпка (C-535/18) 62018CJ0535.

Тълкуване на Комисията:

Рамковата директива за водите допуска отклонения от принципа за невлошаване на състоянието на водите за проекти, при условие че: а) проектът е от надделяващ обществен интерес; б) са предприети всички практически възможни мерки за смекчаване на неблагоприятното въздействие; в) няма по-добри екологични алтернативи, които да са осъществими и да не водят до непропорционални разходи; и г) причините са конкретно изложени и обяснени в плана за управление на речния басейн.

В текста на член 4, параграф 7 от РДВ ясно се посочва, че държавите членки могат да се позоват на това изключение и няма да са в нарушение на правото, ако невъзможността им да достигнат добро състояние на подземния воден обект или добро екологично състояние/екологичен потенциал или невъзможността им да предотвратят влошаване на състоянието на *подземните или повърхностните водни обекти* е свързана с издадени разрешения за два вида проекти:

а) „нови модификации на физическите характеристики на повърхностния или промени в нивото на подземния воден обект“, или

б) „нови устойчиви човешки дейности по развитието“.

Понятието *нови модификации на физическите характеристики на повърхностен воден обект* изключва модификации в неговото химично състояние, причинени от точкови или дифузни източници на замърсяване, включително преки зауствания на замърсители. Ако тези нови физически модификации доведат обаче до косвено изменение на концентрациите на вече налични замърсители във водния обект (например чрез разбъркване на замърсени седименти, което би довело до освобождаване на капсулирани замърсители във водата), това би представлявало косвено влошаване на химичното състояние, за което би могло да се приложи изключението. Що се отнася до понятието *нови промени в нивото на подземния воден обект*, такъв би бил например случаят, в който такава промяна води косвено до изпускане на химични вещества от скални пластове, като по този начин предизвиква влошаване на състоянието или допринася за повишаване на концентрацията на съществуващото замърсяване.

По отношение на *нови устойчиви човешки дейности по развитието* директивата допуска влошаване на състоянието на *повърхностните води* само от отлично към добро. Това означава, че изключението не се прилага за проекти, които биха влошили екологичното състояние на даден повърхностен воден обект до ниво под „добро“. Това означава също, че изключението не се прилага за проекти, които биха влошили химичното състояние ([33]). Това се подразбира от факта, че химичното състояние се класифицира единствено като „добро“ или „лошо“, а понятие като „отлично“ химично състояние не съществува.

Примери:

— В случай на нови дейности по драгиране в рамките на един и същ воден обект, при които се разбъркват химични вещества, които преди това не са били установени при вземането на проби от водата, тъй като са били заровени в седимента, подобно влошаване на химичното състояние на даден повърхностен воден обект би могло да бъде оправдано с оглед на физическите работи, които са необходими за осъществяването на основната дейност.

— Ако водочерпенето доведе до промени в нивата на подземните води, което косвено да предизвика разпространението на замърсители, произтичащото от това влошаване на химичното състояние би могло да бъде оправдано.

7. **Какви са новите, наскоро въведени изключения и как те могат да се прилагат при проекти в секторите на минното дело и металообработването или при други проекти, влошаващи химичното състояние?**

Правни разпоредби и относима съдебна практика на Съда на ЕС:

член 4, параграфи 7а и 7б от наскоро изменената РДВ.

Тълкуване на Комисията:

С Директива (ЕС) 2026/805 бяха въведени две нови изключения, които обхващат краткосрочните въздействия върху водните обекти и влошаването на химичното състояние в резултат на преместването на замърсители, без това да води до общо увеличаване на замърсяването. Тези изключения са въведени въз основа на практическия опит на държавите членки при прилагането на законодателството с цел да се намали административната тежест и да се улесни издаването на разрешения за проекти дори ако те причиняват известно влошаване на химичното състояние. По-специално тези нови изключения ще улеснят издаването на разрешения за нови проекти в областта на минното дело или металообработването.

([33]) В рамките на общата стратегия за прилагане съгласно РДВ е изготвено необвързващо ръководство, озаглавено „Ръководство № 36 „Изключения от екологичните цели съгласно член 4, параграф 7“.

Съгласно ***опростената процедура за проекти, които оказват само краткосрочно въздействие върху водните обекти***, не се изисква проектът или дейността да са от *надделяващ обществен интерес* и целите им да не могат да бъдат достигнати с *други средства, които са значително по-добри като екологична възможност*. При условие че бъде извършена предварителна надеждна оценка („скрининг“), може да бъде взето решение за одобряване на нов проект, ако се стигне до заключението, че отрицателното му въздействие върху даден воден обект няма да продължи повече от една година (т.е. когато са засегнати химичните или физико-химичните показатели) или повече от три години (т.е. когато са засегнати биологичните показатели за качество). Започването на изпълнението на проекта следва да се разбира като фактическото начало на строителните работи. Необходима е последваща проверка, за да се потвърди краткосрочният характер на въздействията. Може да се използват съществуващите механизми за мониторинг, създадени съгласно приложение V към РДВ. Само в случаите, когато съществуващите механизми за мониторинг се окажат недостатъчни, те следва да бъдат подкрепени от допълнителен специален мониторинг.

Другата опростена процедура, за която също не се изисква проектът или дейността да са от *надделяващ обществен интерес*, ***се отнася до*** конкретни проекти или дейности, които могат да доведат до ***влошаване на химичното състояние*** на даден воден обект ***в резултат на преместване на съществуващи замърсени води или седименти*** (т.е. различни от нови заустявания) от повърхностен воден обект към същия или друг такъв, или от подземен воден обект към повърхностен воден обект, без да се причинява нетно увеличение на замърсителния товар и при условие че са изпълнени определени условия. Преместването следва да подлежи на предварително регулиране или разрешение и не следва да съществуват значително по-добри екологични алтернативи по причини, свързани с техническата осъществимост или с непропорционални разходи. Следва да се предприемат всички възможни мерки, особено когато това е осъществимо, като пречистване на водата и седиментите, за да се сведе до минимум въздействието върху водоприемника и да се избегне увеличаване на общия риск за човешкото здраве и околната среда. Преместването може да засегне само водоприемници, които вече не са в добро състояние по отношение на повечето от преместваните замърсители, по-специално по отношение на най-устойчивите и биоакумулиращи премествани замърсители, като не се очаква влошаване на екологичното състояние или на потенциала на водоприемника в резултат на преместването на тези замърсители. Накрая, преместването следва да бъде забранено в близост до всички места за водочерпене на питейна вода и да не води до увеличаване на необходимите пречиствателни процедури за производството на питейна вода.

Очаква се това изключение да улесни реализацията на проекти, при които се налага преместване на замърсени седименти или вода в рамките на водни обекти или между тях. Следователно това изключение дава възможност на държавите членки да издават разрешения за проекти, които преди това не са попадали в обхвата на член 4, параграф 7.

Примери:

— Новата разпоредба относно краткосрочните въздействия би могла да се използва за улесняване на строителни и/или ремонтни работи, включително в рамките на минни проекти (например мост над воден път, инфраструктура за защита от наводнения, проекти за устойчиво жилищно строителство и др.), които оказват въздействие върху показателите за химичното и физико-химичното качество, както и върху показателите за екологичното качество на даден повърхностен воден обект само за кратък период от време, при условие че са изпълнени посочените по-горе правни условия. Това би могло да е от значение и при оценката на проучвателните дейности или изпитването на нови технологии, които имат само краткосрочно въздействие. Компетентният орган може да приложи това изключение, ако въз основа на надеждна предварителна оценка (основана например на опит от миналото с подобни проекти, експертна оценка или моделиране) стигне до заключението, че след една година вече не може да бъде открито евентуално отрицателно краткосрочно въздействие или, що се отнася до елементите на биологичното качество, след най-много три години от началото на изпълнението на проекта.

— Новата разпоредба относно преместването на замърсяването би дала възможност за строителство на нови жилища, минни проекти или промишлени съоръжения в силно замърсени райони, например където вече замърсени подземни води трябва да бъдат извличани и заустявани в близък повърхностен воден обект, при условие че, наред с другото, това не води до нетно увеличение на замърсителния товар във водоприемника. Както беше упоменато по-горе, съгласно опростената процедура, предвидена в рамките на това изключение, не се изисква проектът или дейността да бъдат признати като такива от надделяващ обществен интерес. Компетентният орган ще трябва да гарантира обаче, че съставът на водата или на седиментите, които ще бъдат преместени, е известен, както и че водоприемникът вече е в лошо химично състояние по отношение на повечето от преместваните замърсители, по-специално по отношение на най-устойчивите и биоакумулиращи замърсители.

— В случай на заустване на драгирани седименти от един воден обект в друг, преносът на замърсени седименти от един (или от част от) повърхностен воден обект към друг може да продължи въпреки внасянето на замърсители. Това е важно например в пристанищните зони, където подобни дейности се извършват редовно. То е възможно, при условие че водоприемникът е вече в лошо химично състояние по отношение на по-голямата част от преместваните замърсители.

— Друг пример за проекти/дейности, които биха могли да се възползват от прилагането на това изключение, е очистването на подземен воден обект след закриването на мина, при което замърсената вода се изпомпва, пречиства се, когато това е възможно, и след това се заустява в близък повърхностен воден обект. То е възможно, при условие че водоприемникът е вече в лошо химично състояние по отношение на по-голямата част от преместваните замърсители.

8. **Какви други възможности са предвидени в Рамковата директива за водите за подновяване/удължаване на разрешенията за съществуващи дейности и инсталации?**

Правни разпоредби:

член 4, параграфи 4 и 5, член 10 и член 11, параграфи 3 и 5 от РДВ.

Тълкуване на Комисията:

Съгласно член 11 от РДВ от държавите членки се изисква да изготвят списък със задължителни контролни мерки по отношение на дейностите, засягащи водните обекти, с цел постигане на съответствие с целите на директивата.

Това включва например изискването държавите членки да разполагат със система за предварително регулиране, предварително разрешаване или регистрация, основана на общи задължителни правила за контрол на заустванията от точкови източници (например отделни промишлени инсталации), които могат да причинят замърсяване на повърхностните води.

В член 11 от РДВ се изисква също така тези мерки за контрол да бъдат редовно преразглеждани и актуализирани. Освен това разрешенията често имат ограничен срок и трябва да се преразглеждат при удължаване на срока им.

По принцип при извършването на такова преразглеждане или актуализация на съществуващо разрешение не е необходимо да се прибягва до ново предварително разрешение в съответствие с член 4, параграф 7 от РДВ, тъй като дейността вече съществува и е била обоснована и разрешена при първоначалното ѝ установяване.

Само ако дейността бъде променена или разширена по начин, който може да доведе до влошаване на състоянието на водния обект, може да е необходимо издаването на такова предварително разрешение в съответствие с член 4, параграф 7 от РДВ (). Промените или разширенията на съществуващи дейности, както и новите проекти или дейности могат да повлияят на състоянието на повърхностните водни обекти (например чрез заустване) или на подземните водни обекти (например чрез промени в нивото, които влошават количественото и/или химичното състояние на подземните води). Както при всички дейности, попадащи в обхвата на член 4, параграф 7 от РДВ, компетентният орган ще трябва да прецени дали промените са от такова естество, че биха могли да влошат състоянието, което на свой ред изисква обосновка в съответствие с член 4, параграф 7 от РДВ. Това може да се установи чрез предварителна оценка или скрининг.

Това е в съответствие с неотдавнашното предложение на Комисията относно издаването на разрешения ([34]), в което се изяснява процедурата, която трябва да се следва в случай на промени или разширения на съществуваща дейност.

В заключение, съществуващите дейности, които не включват значителни нови строителни работи, подлежат на периодичен контрол съгласно член 11, параграф 3 от РДВ, без да е необходимо допълнително разрешение по член 4, параграф 7 от РДВ.

Освен това, когато даден воден обект е засегнат от съществуващи дейности, които възпрепятстват достигането на добро състояние, включително химично състояние, компетентните органи могат да се позоват на свързаните със срокове изключения по член 4, параграф 4 или на изключението, което дава възможност да бъдат определени по-ниски екологични цели (член 4, параграф 5), при условие че са спазени критериите, посочени в съответните разпоредби. Когато разрешенията подлежат на преразглеждане и евентуално актуализиране, трябва да се прецени дали критериите за предоставяне на такива изключения все още са изпълнени.

По-конкретно съгласно член 4, параграф 4 компетентният орган може да разсрочи прилагането на мерките, необходими за постигане на екологичните цели, в рамките на няколко цикъла на ПУРБ, до края на 2027 г. ([35]). В случай на удължаване на срока на основание на „естествените условия“ ([36]), т.е. когато може да се докаже, че са предприети всички мерки за достигане на добро състояние, но „природата“ се нуждае от повече време, за да се възстанови, удължаването на срока може да се прилага дори след 2027 г. Накрая, по отношение на стандартите за качество, въведени едва през 2013 г. или 2026 г., удължаването на сроковете може да се приложи за до два допълнителни цикъла на ПУПБ (за стандартите за качество, въведени през 2013 г.) или за не повече от още един цикъл на ПУРБ (за стандартите за качество, въведени през 2026 г.), т.е. съответно до края на 2039 г. или до края на 2045 г.

([34]) Предложение за Регламент относно ускоряването на екологичните оценки — (COM(2025) 984 final).

([35]) В съответствие с член 11, параграф 8 от РДВ всички нови или преразгледани мерки, приети в рамките на актуализирана програма, трябва да влязат в сила в срок от три години от приемането им (например до средата на всеки цикъл), но ефектът от тях може да се прояви едва по-късно (например ако удължаването на срока се основава на техническа осъществимост и е необходимо да се проведе проучване, проучването следва да започне в средата на цикъла, но резултатите от него могат да бъдат получени едва в края на цикъла).

([36]) В член 4, параграф 4 от РДВ се разрешава на държавите членки да отложат спазването на изискванията до края на 2027 г. поради техническа невъзможност, непропорционални разходи или естествени условия; по отношение на естествените условия спазването на изискванията може да бъде отложено дори за по-дълго, т.е. когато всички необходими мерки са взети, но природата се нуждае от повече време, за да се възстанови.

Освен това, съгласно член 4, параграф 5 от РДВ, държавите членки могат да си поставят за цел постигането на по-малко строги екологични цели от определените в член 4, параграф 1 от РДВ за конкретни водни обекти, когато те са толкова засегнати от човешката дейност или тяхното естествено състояние е такова, че постигането на тези цели би било невъзможно или непропорционално скъпо, при условие обаче че са предприели всички възможни мерки, които да не са непропорционално скъпи, за свеждане до минимум на по-нататъшното влошаване на състоянието. Това означава, че по отношение на всички дейности, засягащи този воден обект, компетентният орган е гарантирал, че разрешенията се преразглеждат периодично и, когато е необходимо, се актуализират в съответствие с най-добрите налични техники, както и че се прилагат всички мерки за смекчаване на въздействието, които не са непропорционално скъпи. Следва да се вземе предвид и изискването за „комбиниран подход“ при заустванията в повърхностни води съгласно член 10 от РДВ, което задължава компетентните органи да гарантират прилагането на най-добрите налични техники, както и спазването на всички цели и стандарти за качество, установени съгласно всяко друго приложимо законодателство на ЕС, и да налагат по-строги мерки за контрол на емисиите, когато това е необходимо.

В този контекст следва да се отбележи, че някои широко разпространени, устойчиви, биоакумулиращи и токсични вещества, например живакът, могат да се срещат във водните обекти в резултат на дейности от миналото (наследено замърсяване). Когато е невъзможно предприемането на мерки за справяне с наследеното замърсяване или те са непропорционално скъпи, може да се приложи член 4, параграф 5 от РДВ.

Накратко, по отношение на съществуващите дейности, включително минните дейности, при преразглеждането на разрешителните или разрешенията могат да се прилагат и други изключения. Това означава, че при определени условия след 2027 г. могат да бъдат установени удължавания на сроковете (ако това е оправдано от естествените условия) и по-ниски екологични цели след 2027 г. Налични са допълнителни указания ([37]).

Примери:

— Дадена държава членка е въвела мерки за спиране или значително намаляване на заустването или загубите на хранителни вещества, свързани с минна дейност (например като гарантира, че съответното разрешение съдържа изисквания в това отношение). Предвид времето, необходимо за протичането на естествените процеси, обаче мерките все пак може да се окажат недостатъчни, за да се възстановят засегнатите водни обекти до 2027 г. Държавите членки ще се позоват в съответния ПУРБ на удължаване на срока в съответствие с член 4, параграф 4 и ще представят обобщение на предприетите мерки, както и график за тяхното изпълнение. Мерките се преразглеждат, за да се гарантира тяхната ефективност, а необходимостта от по-нататъшно удължаване се оценява в следващите ПУРБ.

— В рамките на съществуваща минна дейност се зауства сребро, за което в преразгледаната версия от 2026 г. е определен стандарт за качество, като крайният срок за привеждане в съответствие е 2039 г. Ако компетентният орган установи, че стандартът за качество не може да бъде достигнат в този срок поради причини, свързани с техническа невъзможност или непропорционални разходи, той може да удължи срока за привеждане в съответствие до 2045 г. съгласно член 4, параграф 4.

— Водният обект е засегнат от наследено замърсяване с живак и няма технически осъществима мярка, която да даде възможност за спазването на СКОС до 2027 г. Концентрациите само бавно ще намаляват и ще достигнат по-ниски нива (много след 2027 г.) в резултат на разпръскването и разреждането с дъждовна вода, която се очаква да бъде по-малко замърсена, наред с другото, благодарение на усилията за декарбонизация на световно равнище и в рамките на ЕС, както и на дейностите по Конвенцията Минамата и законодателството на ЕС относно живака. Възможно е да не съществуват алтернативни мерки за пречистване на водния обект или тези мерки да са непропорционално скъпи. В такъв случай държавата членка следва да обмисли възможността да се позове на член 4, параграф 5 и да определи по-ниска екологична цел по отношение на живака, като се стреми да достигне само най-доброто възможно състояние.

— Съществуващо находище за добив на суровини от критично значение или съществуваща промишлена дейност функционират от десетилетия, което води до определени въздействия върху доброто химично състояние на повърхностния воден обект. С разрешението, с което се регулира дейността, вече се гарантира, че операторът прилага възможно най-добрите мерки за намаляване на заустванията във въпросния воден обект (или, когато е приложимо, че операторът е изпълнил всички задължения за възстановяване на засегнатата зона вследствие на минали дейности), а компетентният орган стига до заключението, че не е възможно да се въведат допълнителни мерки, които да са осъществими и да не са непропорционално скъпи, за да се намалят емисиите до ниво, което може да гарантира спазването на съществуващите СКОС. Държавите членки следва да обмислят възможността да се позоват на член 4, параграф 5 и да определят по-ниска екологична цел по отношение на въпросните замърсители с цел да достигнат единствено най-доброто възможно състояние. Мерките се преразглеждат, за да се гарантира тяхната ефективност, а необходимостта от по-нататъшно удължаване се оценява в следващите ПУРБ.

([37]) В рамките на общата стратегия за прилагане по РДВ е изготвено необвързващо ръководство (Ръководство относно изключенията по екологичните цели. Ръководство № 20 — Служба за публикации на ЕС).

— Съществуваща мина оказва въздействие върху близък повърхностен воден обект чрез заустване на отпадъчните си води. Водният обект попада в обхвата на изключението по член 4, параграф 5 от РДВ. Разрешението се преразглежда с цел разширяване на минната дейност. След издаване на първоначалното разрешение са установени нови технологии за пречистване на отпадъчни води. За да се избегне евентуално влошаване на състоянието на засегнатите водни обекти в резултат на разширяването, разрешението ще трябва да бъде актуализирано, като в него бъдат включени допълнителни мерки за смекчаване на въздействието, основани на новите технологии. Ако в резултат на това не се стигне до влошаване на състоянието, не е необходимо да се прилага член 4, параграф 7 по отношение на разширяването на минния обект. Освен това с въвеждането на нови технологии ще се отговори на изискването по член 4, параграф 5 да се гарантира достигането на възможно най-добро състояние.

Приложение, част А — Замърсители на подземните води, които са от значение за ЕС

Краен срок за привеждане в съответствие — възможен срок, свързан с изключението по член 4, параграф 4 от РДВ

Пореден номер, приложение I от РДВ	Наименование на веществото	Дата на привеждане в съответствие	Възможно удължаване на срока
1	Нитрати	2015 г.	2027 г.
2	Активни вещества в пестициди, включително съответните им метаболити, продукти на разграждане и на реакции	2015 г.	2027 г.
3	PFAS	2039 г.	2045 г.
4	Карбамазепин	2039 г.	2045 г.
5	Сулфаметоксазол	2039 г.	2045 г.
6	Примидон	2039 г.	2045 г.
7	Нерелевантни метаболити на пестициди (nrMs)	2039 г.	2045 г.
8	Трихлороетилен и тетрахлороетилен (сума от двете)	2039 г.	2045 г.

Приложение, част Б — Приоритетни вещества в повърхностните води

Краен срок за привеждане в съответствие — възможен срок, свързан с изключението по член 4, параграф 4 от РДВ

Пореден номер, приложение I към ДСКОС	Наименование на веществото	Дата на привеждане в съответствие	Възможно удължаване на срока
1)	Алахлор	Преместен в списъка на СЗРБ 2015 г. (ако е наличен в ДЧ)	2027 г.
2)	Антрацен	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС = 2021 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС = 2033 г.
3)	Атразин	Преместен в списъка на СЗРБ 2015 г. (ако е наличен в ДЧ)	2027 г.
4)	Бензен	2015 г.	2027 г.
5)	Бромирани дифенилетери	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2021 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2033 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
6)	Кадмий и неговите съединения (в зависимост от класовете твърдост на водата) (9)	2015 г.	2027 г.
6а)	Въглероден тетрахлорид	Преместен в списъка на СЗРБ 2015 г. (ако е наличен в ДЧ)	2027 г.
7)	C_{10-13} Хлороалкани	2015 г.	2027 г.
8)	Хлорофенвинфос	Преместен в списъка на СЗРБ 2015 г. (ако е наличен в ДЧ)	2027 г.
9)	Хлорпирифос (хлорпирифос-етил)	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2021 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2033 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
9а)	Циклодиенови пестициди: Алдрин Диелдрин Ендрин Изодрин	2015 г.	2027 г.
9б)	Общо ДДТ	2015 г.	2027 г.
	пара-пара ДДТ	2015 г.	2027 г.
10)	1,2-дихлороетан	2015 г.	2027 г.
11)	Дихлорометан	2015 г.	2027 г.
12)	Ди(2-етилхексил)-фталат (DEHP)	2015 г.	2027 г.
13)	Диурон	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
14)	Ендосулфан	2015 г.	2027 г.

Пореден номер, приложение I към ДСКОС	Наименование на веществото	Дата на привеждане в съответствие	Възможно удължаване на срока
15)	Флуорантен	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2021 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2033 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
16)	Хексахлоробензен	2015 г.	2027 г.
17)	Хексахлоробутадиен	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
18)	Хексахлороциклохексан	2015 г.	2027 г.
19)	Изопротурон	2015 г.	2027 г.
20)	Олово и неговите съединения	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2021 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2033 г.
21)	Живак и неговите съединения	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
22)	Нафталин	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2021 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2033 г.
23)	Никел и неговите съединения	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2021 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2033 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
24)	Нонилфеноли (4-нонилфенол)	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
25)	Октилфеноли ((4-(1,1',3,3'-тетраметилбутил)-фенол))	2015 г.	2027 г.
26)	Пентахлоробензен	2015 г.	2027 г.
27)	Пентахлорофенол	2015 г.	2027 г.
28)	Полиароматни въглеводороди (PAH)	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2021 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2013 г.) = 2033 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
	Бензо(a)пирен	Пак там	Пак там
	Бензо(b)флуорантен	Пак там	Пак там
	Бензо(k)флуорантен	Пак там	Пак там
	Бензо(g,h,i)перилен	Пак там	Пак там
	Индено(1,2,3-cd)пирен	Пак там	Пак там
	Хризен	2039 г.	2045 г.
	Бензо(a)антрацен	2039 г.	2045 г.
	Дибенз(a,h)антрацен	2039 г.	2045 г.
	Флуорантен	2039 г.	2045 г.

Пореден номер, приложение I към ДСКОС	Наименование на веществото	Дата на привеждане в съответствие	Възможно удължаване на срока
29)	Симазин	Преместен в списъка на СЗРБ 2015 г. (ако е наличен в ДЧ)	2027 г.
29а)	Тетрахлороетилен	2015 г.	2027 г.
29б)	Трихлоретилен	2015 г.	2027 г.
30)	Трибутилкалаени съединения ([18]) (трибутилкалаен катион)	Първоначален СКОС = 2015 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
31)	Трихлоробензени	Преместени в списъка на СЗРБ 2015 г., ако е налице в ДЧ	2027 г.
32)	Трихлорометан	2015 г.	2027 г.
33)	Трифлуралин	2015 г.	2027 г.
34)	Дикофол	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2039 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
35)	Перфлуорооктансулфонова киселина (PFOS) и нейните производни	2027 г.	2039 г.
36)	Киноксифен	2027 г.	2039 г.
37)	Диоксини и диоксиноподобни съединения	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2039 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
38)	Аклонифен	2027 г.	2039 г.
39)	Бифенокс	2027 г.	2039 г.
40)	Цибутрин	2027 г.	2039 г.
41)	Циперметрин	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2039 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
42)	Дихлорвос	2027 г.	2027 г.
43)	Хексабромоциклododекан (HBCDD) ([24])	Първоначален СКОС = 2027 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2033 г.	Първоначален СКОС = 2039 г. Преразгледан СКОС (2026 г.) = 2039 г.
44)	Хептахлор и хептахлор епоксид	2027 г.	2039 г.
45)	Тербутрин	2027 г.	2039 г.
46)	17-алфа-етинилестрадиол (EE2)	2039 г.	2045 г.
47)	17-бета-естрадиол (E2)	2039 г.	2045 г.
48)	Ацетамиприд	2039 г.	2045 г.
49)	Азитромицин	2039 г.	2045 г.
50)	Бифентрин	2039 г.	2045 г.
51)	Бисфенол А (BPA)	2039 г.	2045 г.
52)	Карбамазепин	2039 г.	2045 г.
53)	Кларитромицин	2039 г.	2045 г.

Пореден номер, приложение I към ДСКОС	Наименование на веществото	Дата на привеждане в съответствие	Възможно удължаване на срока
54)	Клотианидин	2039 г.	2045 г.
55)	Делтаметрин	2039 г.	2045 г.
56)	Диклофенак	2039 г.	2045 г.
57)	Еритромицин	2039 г.	2045 г.
58)	Есфенвалерат	2039 г.	2045 г.
59)	Естрон (E1)	2039 г.	2045 г.
60)	Глифосат	2039 г.	2045 г.
61)	Ибупрофен	2039 г.	2045 г.
62)	Имидаклоприд	2039 г.	2045 г.
63)	Никосулфурон	2039 г.	2045 г.
64)	Перметрин	2039 г.	2045 г.
65)	Пер- и полифлуороалкилни вещества (PFAS) — сбор от 25	2039 г.	2045 г.
66)	Сребро	2039 г.	2045 г.
67)	Тиаклоприд	2039 г.	2045 г.
68)	Тиаметоксам	2039 г.	2045 г.
69)	Триклозан	2039 г.	2045 г.
70)	Сбор от активните вещества в пестицидите, изброени в настоящата таблица	2039 г.	2045 г.